

Karácsony a pedagógiában

És újra eljött hozzánk a legszebb, a legkedvesebb ünnep, a tiszta örömök napja, a szent karácsony! Évről-évre így tér vissza hozzánk tizenkilencszáz év óta gyermekded hitünk keretébe foglalva. Keretbe, melyet bearanyoz a karácsonyfák aranyos fénye, kedvessé tesz az örömtől kigyulladt gyermekarcok pirja, áttetszővé imádkozó lelkek átszellemült tekintete. Ezerkilencszáz éve ez az éj egyforma; csendje s angyaléneke egyaránt ünnepélyes; csillagai az égen s pásztortüzei a földön ki nem alusznak soha.

Igy, ünnep vártával érzi igazán az ember, hogy a kalendáriumi békesség és a naptári szeretet nem olcsó emberi alkotás. És a zöld fenyő, az olcsó viaszgyertya, a csillogó ezüstlánc és aranydió nem csacska sallangjai az ünnepnek, hanem mélységes nagy szimbólumai apró hiteknek és gyermeki vágyak teljesülésének. Az év más napjain tragédiát keresünk és járunk, ami szívet szakaszt... s most mi, nagyok is gyermekes örömmel csörgősapkát teszünk fejünkre, hogy közelebb férközzünk a gyermekhez, a gyermeklélekhez.

Talán... ilyenkor szeretjük a gyermeket legjobban. Neki adjuk a legszebb ünnep minden örömét, a karácsony szent és lélekboldogító édes füllentéseit. Az igazságnak senki sem örül soha annyira, mint a meséknek, mert az igazságok hidegek és kemények, durvák, kegyetlenek. Csak a mese szép, mert abban még ma is hinni tudunk. S szépek a gyermekek, mert hisznek a mesékben.

Vagy talán nem mi tanítjuk őket, hogy higgyenek bennük? Hiszen nem tagadjuk-e el előlük mindennapi életünk sok baját-gondját? S ha közeledik a karácsony, hát nem mi cseréljük ki gyermekünk feslett rongyait és engedjük át ezt az isteni Kisdednek. És milyen boldoggá teszi ez a kis hit, ez a kis füllentés őket. Ha van vétek, amelyet soha megbocsátani nem lehet, csak az a rettenetes emberi gonoszság lehet az, amely széttépi ezeket az illuziókat, amelyeket apró és ártatlan füllentések tartanak össze.

A pedagógusok egyszer már megkísérelték agyonütni a költészetet, a szépségekben való hitet, a meséket. Nem sikerült nekik: mert ezek az etikai nevelés legerősebb eszközei.

Igen, csak meséljünk tovább a gyermekeknek, mert szükségük van a mesére. Az a tanító, aki tud gyöngyöt pergetni nyelvről, aki ért a szóhoz, az nagyon könnyen megszerezheti magának a gyermekek szívét. Aki szereti a mesét, annak nagyon meglágyul a szíve. Ha mesél a tanító, ő lesz az apró gyermeklelkek királya. Kezébe adják akkor a gyermekek szívüket, amely lágy, mint a viasz és ő csodás remekeket formálhat belőlük. A mese a pedagógia varázsgyűrűje. Aki tud hozzá, csodákat művelhet vele.

Minden nehezebb kérdésre, minden új fogalomra legyen a tanítónak egy-egy meséje, fabulája. Akadjon mindig emlékezetében

egy mese, s ha nem akadna: vegyen ki ujat a zsebéből. S amikor már megvan, üljön oda vele az első pad közepére és halkán, csendesen, alig hallhatóan kezdjen permetezni ajkáról a friss szavak esője. Szinte kóstolgassa a szavakat s a jobbizü mondásokból ref-rént is csinálhat. Aztán tartson szüneteket. Szóval technikailag is fokozza a hatást. S lassanként, mint a gyepen heverésző pásztorfiút a báránykák, mindig kisebb gyűrűbe fogják foglalni a mesélőt a gyermekek. Egyik-másik talán már a térdét is megfogja és hozzátámaszkodva lesi, hogy kinyilik-e még egyszer a kakaslábon forgó vár kapuja, vagy hogy a legkisebb levente ki tudja-e nyitni a csodavár kapuját. Aztán a szomorkás meséknél szempillájukra perdül majd lelkük romlatlan nemességének gyöngyszeme: a könny. Nem szabad tovább szomorítani kis szíjüket. A szegény özvegyasszony jószívü fiát dús gazdag királlyá kell tenni s az öreg, gögös uralkodót meg kell fosztani a trónjától. S a mese végén a könnytől áztatott kis szemekre ráfeszül a mosoly drága szívárványa.

Ó, milyen fenséges tünemény ez! Mikor a siró szívek és szomorú szemek nevetnek! Mikor a szomorú lelkekből feltör a boldog kacagás beethoveni harsonája! Szívárvány a permetező égen!

De nemcsak a nevelésben, a tanításban is nagy szerepe van a mesének. Áldott módszer a fonomimika, mert mesékkel nyitja meg a gyermek számára az olvasás titkát! A beszéd- és értelemgyakorlat is — mind mese. Az énekekben minden új hangot más ágon ülő madárka énekel először s a fa alatt fekvő komondor zavarja éneküket. Az indulókat csatákba rohanó katonák fujják s én azoktól lestem el, azok üzenték, hogy tanítsam meg rá az én kis katonáimat is. A számtanban a legszebb tárgyköröket a mesék adják. Minden számtanpélda egy parabola lehet, melynek megfejtését várják, mint a mese végét. Azután lerajzolják egyszerű vonalakkal a mese alakjait.

A karácsonyi szeretetet hozó kiesi Jézus örökéletü fabuláival halhatatlanná tette a mese pedagógiáját. Ó, milyen szépek az Ó példázatai még a jó öreg fordításokon keresztül is. Mennyi kincs vesztenek el azok, akik nem ismerik, nem olvassák a Bibliát! Kikapadhatatlan forrása a fabulának.

A karácsony a gyermek lelkében a mese áldott kultuszát ápolja. És hogy milyen érték a mese, abból is látszik, hogy mikor a gyermek a legboldogabb, még akkor is, még a karácsonyfa alatt is mesét kér. S ha látunk csillogó szemü gyermeket a karácsonyfa alatt, mikor a lobogó viaszgyertyát számlálgatja: egy, kettő, hat, hét, kilenc, husz... jusson eszünkbe, hogy mesék nélkül nem lennének boldogok...

(V.)

